

פסקים והלכות

מאת הרב יוסף אביטבול שליט"א מח"ס שערי יוסף

דיני ומנהגי בין המצרים

[עם שימת ההבדלים לבני ספרד ולבני אשכנז, מתוך הספר שערי יוסף בין המצרים מהדורת ה'תשפ"ו]

האופנים שאין איסור שמיעת מוזיקה בימי בין המצרים

כנ"ל שאסור לשמוע מוזיקה בימי בין המצרים. אך מצינו בפוסקים כששה אופנים שלא נאמר האיסור של ניגון ושמיעת מוזיקה בימי בין המצרים.

א. במקום מצוה כגון בסעודת מצוה. [ויתבאר בהרחבה להלן].

ב. חולים או קטנים שלא הגיעו לגיל חינוך. [ויתבאר להלן].

ג. במקום סכנה, כגון שחושש שירדם בנהיגה ברכב, מותר לשמוע מוזיקה אף מקפיצה אף בימי בין המצרים, אך מר"ח אב אם אפשר ע"י דבר אחר יש להמנע מזה. [וכ"ש בדבר שמביא לידי שמחה].

ד. אינו מתכוין לשמיעת המוזיקה, כגון צלילי מוזיקה בפלאפון, או בהתעמלות וכדו' או מוזיקת רקע או ליווי או שמשמיע מוזיקה לילדיו, או שרוצה להרדם, ויתבאר דיניו בהרחבה להלן.

ה. ניגון במקום פרנסה. ויתבאר דיניו בהרחבה להלן.

ו. פרקי חזנות, או ניגוני רגש שמקרבים להשי"ת, כגון בבעלי תשובה, רבים מקילים. [וכמו שיתבאר להלן].

דיני שמיעת מוזיקה בסעודות מצוה [היתר א']

שמיעת מוזיקה בסעודת מצוה ריקודין ומחולות וכלי זמר ומוזיקה אף בסעודות מצוה נהגו להחמיר, חוץ משמחת נישואין ושבע ברכות וסיום מסכת, ובני ספרד: מקילים אף בברית מילה ויש מקילים אף בבר מצוה ובכל סעודת מצוה. [ע"י שו"ת חיים שאל ח"א סי' כא].

ווארט - לבני ספרד: אין להקל לשמוע מוזיקה בווארט, [כיון שאין עושים תנאים] אך מותר לשיר בפה וכנ"ל, ולבני אשכנז: מותר רק לשיר בפה אך אין לשמוע מוזיקה מוקלטת בשמחת הווארט.

אירוסין - לבני ספרד אין לשמוע שם מוזיקה, [כנ"ל שיש להסתפק אם דינה כסעודת מצוה], ואף אם ידברו שם ד"ת, יש להחמיר, אלא א"כ החתן [או אחד מבני המשפחה] יעשה סיום מסכת. ובני אשכנז מחמירים שאף לא לשמוע שירים מנגן.

ברית מילה - לבני ספרד: מותר לשמוע שירים אף מכלי נגינה בשמחת ברית מילה. ולבני אשכנז: אסור לשמוע בכלי שיר, ויש מקילים רק בשמיעת מוזיקה מנגן וכדו' אם רגילים בזה.

סעודת בר מצוה - לבני ספרד: יש מקילים לשמוע שירים אף מכלי נגינה בשמחת סעודת הבר מצוה, כיון שהוא סעודת מצוה, מותר ולכתחילה נכון להחמיר רק ע"י נגן, ולבני אשכנז: אסור לשמוע מוזיקה אף ע"י נגן.

סיום מסכת - לבני ספרד: מותר לשמוע שירים אף מכלי נגינה בשמחת סיום מסכת, אך אין היתר לשמוע מוזיקה אלא בשעת הסיום מסכת ולא בכל יום. [ע"י שבת קיט. "יומא טבא לרבנן" ובשו"ת חיים שאל ח"א סי' כ"א]. ומ"מ נהגו

בימי "בין המצרים" נוהגים מנהגי אבילות, א. ריקודין ומחולות, ושמיעת מוזיקה, ב. זהירות שלא לברך ברכת שהחיינו, ג. איסור תספורת וגילוח, ד. איסור נישואין. ובני ספרד נהגו רק בב' המנהגים הראשונים בימי בין המצרים, [עד שבוע שחל בו] ופרטי הדינים דלהלן.

דיני שמיעת מוזיקה וריקודים בבין המצרים

אסור לעשות ריקודין ומחולות של רשות בבין המצרים, (משנ"ב סי' תקנא סקט"ז).

כתבו האחרונים שבכלל איסור ריקודין ומחולות יש לנהוג איסור שלא לנגן בכלי נגינה או לשמוע מוזיקה [אף ע"י נגן וכדו'] שמביאה לידי שמחה של ריקוד.

שירה בפה - מותר לשיר בפה בימי בין המצרים אף בציבור, (שדי חמד בין המצרים אות י'), ורבים מבני אשכנז מחמירים שאסור לשיר בפה בציבור, ורק ביחיד מותר לשיר, אך הנוהגים היתר בזה יש להם על מה לסמוך.

שמיעת שירה וואקליטא בנה מלאכותית - אף שמעיקר הדין יש מקום להתיר לשמוע שירה וואקלית [וכן פרקי חזנות ובקשות] בימי בין המצרים, מ"מ רבים [מבני אשכנז ומבני ספרד] מחמירים שאין לשמוע שירה וואקלית אף בימי בין המצרים כיון שהוא מביא לידי שמחה. אף המתירים לשמוע שירה וואקלית בימי בין המצרים, ראוי שלא לשמוע שירים כמו שעשו בזמנינו שנשמעים כמו שירים עם כלי זמר. וכן אין להקל בזה רק עד ר"ח אב. וכן שירים שנעשו בבניה מלאכותית, אם השירים נשמעים כמו עם כלי זמר, אסור לשומעם, כמו כל כלי זמר, וכנ"ל, אבל אם נשמעים כמו שיר וואקלי שאדם שר אותם, המיקל לשומעם כמו בשירים וואקליים שלא מביא לידי ריקוד יש לו על מה לסמוך.

דיני שירה בפה

מותר לשיר בפה בימי בין המצרים אף בציבור. ורבים מבני אשכנז מחמירים שאסור לשיר בפה בציבור, ורק ביחיד מותר לשיר, אך הנוהגים היתר בזה יש להם על מה לסמוך. ולכו"ע בציבור יש להמנע מלשיר מר"ח אב, [אך בשבת אף לאחר ר"ח אב מותר וכמו שיתבאר להלן].

אמנם מצינו כמה אופנים שאין להחמיר בשירה בפה. א. שירה וניגון בפה בשעת הלימוד או תפילה.

ב. מותר לשיר בפה כדי להרגיע תינוק, [וכן מותר להפעיל רעשנים עם מנגינות וכדו' שנמצאים מעל העריסה וכדו'].

ג. בשבת מותר לשיר בפה זמירות שבת כרגיל.

ד. בסעודות מצוה, כגון בסעודת בר מצוה פדיון סיום מסכת וכדומה, מותר לשיר לכתחילה אפילו שירים המשמחים.

ה. במוצאי שבת מותר לשיר הזמירות כרגיל אף בציבור.

ו. שירי התעוררות או שירי רגש וכיוצא שאינם מעוררים, וכן שירים על החורבן וכדומה, מותר אפילו בקבוצה, ולכן בסעודת מרעות שעושים בימים אלו, או במחנות קיץ שיש שעושים בימים אלו, וכדומה, מותר לשיר בציבור לכו"ע שירי התעוררות או שירי רגש.

להחמיר, ולשמוע מוזיקה רק מנגן. ולבני אשכנז: מחמירים שלא לשמוע מוזיקה, ורק מותר לשיר בפה בלא ריקודין, (הגריש"א והגרנ"ק).

דיני שמיעת מוזיקה לחולים ולקטנים [היתר ב']

חולה - חולה אף שאין בו סכנה ונמצא במיטה וכדו' מותר בשמיעת מוזיקה בימי בין המצרים, [ובמקום חולי לא גזרו רבנן] (עי' יו"ד סי' קנ"ה), וכן מותר לשמח חולים ע"י כלי נגינה וכדו' אף בתשעת הימים. [שמעתי ממרן הגרש"א שטרן שליט"א].

אדם שבדיכאון ובעצבות - יש בזה כמה חילוקים, א. במקום דיכאון או שנוטל כדורים לרפואת הנפש וכדו', מותר לשמוע שירים לכו"ע ואף בתשעת הימים, ב. במקום עצבות ועל ידי שמיעת המוזיקה ישפיע עליו שמחה, מותר לו לשמוע מוזיקה, אף מכלי נגינה [ויש מתירים רק עד ר"ח אב]. ומ"מ במקום הצורך שיש צורך להירגע ודי לשמוע מוזיקה ווקאלית שבזמנינו אף נשמעת כמוזיקה רגילה, לכתחילה יש להחמיר לשמוע רק ווקאלי. וחולה וכדו' צריך לשמוע באוזניות כדי שאחרים לא ישמעו.

ג. אם נעשה להפיג פחד ובדידות, כגון שנמצא לבד, או זקנים שנמצאים בביתם לבד, מותרים בשמיעת מוזיקה, ובפרט שאינה מביאה לידי ריקוד, אלא נועד להפיג את הפחד והשעמום.

ד. אם המוזיקה נועדה להרגיע עצבנות, מחמת איזה דבר מסוים, שאינו נצרך כגון שהפסיק לעשן, אעפ"כ אסור לשמוע מוזיקה, אמנם אם נצרך בשביל למנוע עצבות, יש להקל בווקאלי.

שמיעת מוזיקה לקטנים - א. לקטנים עד גיל חינוך [6] מותר לשמוע מוזיקה בימי בין המצרים. [ומותר אף להורים כיון שאין מתכוונים] ב. קטנים מגיל חינוך יש לחנכם שלא לשמוע מוזיקה בימי בין המצרים, ואף שאין אבילות לקטן מ"מ יש לחנכם כגדולים כיון שהכא הרי הוא אבילות דרבים, ובמקום צורך יש להתיר, ג. קלטות של שירים שיש בהם מידי פעם מנגינות יש להקל אף בקטנים שהגיעו לגיל חינוך. [וכ"ש אם אינם בדרך שמחה].

לימוד שיעורי נגינה לקטנים - מותר להתחיל ללמד מוזיקה לקטנים ולנערות [לשם תחביב] בימי בין המצרים, כיון שבתחילת הלימוד אינם יודעים לנגן ורק עושים קולות בעלמא, אך לאחר שיודעים לנגן אין ללמוד נגינה בימי בין המצרים, אך במקום צורך או הפסד שישכחו את החומר שלמדו מותר ללמד נגינה בימי בין המצרים, [עד ר"ח אב].

דיני שמיעת מוזיקה במקום סכנה [היתר ג']

במקום סכנה, כגון שחושש שירדם בנהיגה ברכב, מותר לשמוע מוזיקה אף מקפיצה אף בימי בין המצרים (עי' משנ"ב סי' תקס סקי"ג, וחמירא סכנתא מאיסורא) ואין צריך לשמוע שיעור תורה, כיון שיכול להרדם, ומותר לשמוע מוזיקה לכתחילה. [שמעתי ממרן הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א]. אמנם אם די לשמוע וואקלי מקפיץ שנשמע כמו שיר רגיל ישמע וואקלי.

דיני שמיעת מוזיקה שאינו מתכוין [היתר ד']

נמצא באוטובוס ויש מנגינות - אדם שנמצא באוטובוס או במונית וכדו' ושומע מוזיקה, אין צריך לרדת מהאוטובוס, כיון שאינו מתכוין להנות. (עי' פסחים כה. ושו"ע יו"ד סי' קמ"ב ס"ו וברמ"א שם ובש"ך סקל"ד).

שמיעת מוזיקה בעבודה - נשים שעובדות הרבה שעות ביום, וחייבות לשמוע מוזיקה כדי להקל עליהם את עבודתם, כיון שרגילות בכך, וקשה להם לעבוד בלא שמיעת מוזיקה, אפשר להקל להם בשעת הצורך שישמעו מוזיקה שאינה מביאה לידי ריקוד, וטוב שישמעו שירים וואקלים. [נראה שיש להתיר במקום צורך כיון שאינם מתכוונים לשמיעת המוזיקה, ורק להעביר את הזמן, וכן הו"ד הגרנ"ק (ספר יד בבין המצרים פ"ז סעיף יז) וכן שמעתי מהגרע"פ]. אך שמיעת מוזיקה בעת שטיפת הבית, אין להתיר, אך אם נעשה להקל על העבודה יש להתיר בוואקלי כל דהוא, (עי' סוטה מח ע"א).

התעמלות - מותר לשמוע מוזיקה לצורך התעמלות במכון כושר ובחוגי התעמלות וכדו' שהמוזיקה היא חלק מהפעילות ואין מתכוונים לשמיעת המוזיקה, ומותר עד ר"ח אב, אבל אם שומע מוזיקה שעושה התעמלות בביתו או שעושה הליכה, יש שהתירו, ומ"מ לכתחילה יש להחמיר.

שמיעת מוזיקת רקע בטלפון - מותר לשמוע מוזיקת רקע בטלפון כגון שממתין לשיחה עד שיענו לו, כיון שאינו מתכוין לשמיעת המוזיקה.

שמיעת מוזיקת ליווי - מותר לשמוע מוזיקת ליווי כגון רקע של סיפור, [או תסריט החתונה וכדו'] וכן מותר להקריין מצגת ולשמוע דרשות שיש בהם ליווי מוזיקלי שמטרתם להנעים את התוכן ואין שמיעת המוזיקה להנאה. אך אם מביא לידי שמחה בודאי שיש לאסור בזה.

בערב שבת - במקום שיש מתחים קשים בבית ויכולים לבוא לידי כעס או להרגיע את הילדים קטנים מותר לשמוע מוזיקה. [שמעתי ממרן הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א] כיון שאין כוונה להנות מהמוזיקה ולהגיע לידי ריקוד.

דיני ניגון לצורך פרנסה [היתר ה']

ניגון לצורך פרנסה - מותר לנגן בכלי נגינה אצל הגויים לצורך פרנסה. עד ר"ח אב (עי' ביה"ל סי' תקנ"א ד"ה ממעטים לגבי בין המצרים שעד ר"ח אב מותר, וכ"ש הכא שלא נתבאר בפוסקים לאיסורא). ולכן מותר לנגן בחתונות בזמן שבו הוא נוהג מנהגי אבילות, [עד ר"ח אב] ואחרים נוהגים בו היתר כיון שנעשה לצורך פרנסה.

לימוד מוזיקה לצורך פרנסה - הלומד או מלמד מוזיקה לצורך פרנסה מותרים להמשיך את הלימוד בימי בין המצרים, עד ר"ח אב.

הלחנת ועריכת שירים וכדו' - מותר לעוסקים במלאכת השירה לערוך שירים ולהלחין שירים לימים שאחרי בין המצרים, עד ר"ח אב. (כנ"ל, וכה"ח שם סקמ"א)

ניגון שירי רגש וחזנות [היתר ו']

פרקי חזנות וכדו' - כיון שאינם מביאים לידי ריקוד מעיקר הדין מותר. (הגריש"א באשרי האיש או"ח ח"ג עמ' תלג, והגרשז"א הליכות שלמה פרק יא דבר הלכה אות כב), ורבים נהגו להחמיר.

שירי רגש - שירי רגש שמקריבים להשי"ת, ואינם מביאים לידי ריקוד, יש מקילים, בזה, ובפרט בבעלי תשובה [או במקום צורך קצת], אך המנהג הפשוט להחמיר אף בשירי רגש.

דיני ברכת שהחיינו בימי בין המצרים

יש להזהר שלא לברך שהחיינו בימי בין המצרים, (שו"ע סי' תקנ"א סי"ז).

מ"מ מצינו כמה אופנים שמותר לברך שהחיינו בימי בין המצרים.

א. **בשבת** בימי בין המצרים מותר לברך שהחיינו על פרי חדש או על בגד חדש, ומותר אף בשבת שחל בה ר"ח אב מותר, אך לאחר ר"ח אב אף בשבת אסור. אך הנהוגים כהארי"ל נוהגים שלא לברך שהחיינו על פרי חדש אף בשבת. אך ברכת שהחיינו אף בר"ח אב. אסורה.

ב. **בברית מילה או בפדיון הבן** מותר לברך שהחיינו אף בימות החול, כיון שזהו זמנו. [וכן בברית מילה או פדיון הבן שמברכים שהחיינו אבי הבן יכול ללבוש חליפה חדשה לפני הברית מילה ולפטור גם את החליפה או פרי חדש].

ג. **בפרי חדש** שלא ימצא אותו לאחר מכן, או שיתקלקל אם ישמור אותו לאחר ימי בין המצרים, מותר לברך שהחיינו אף בבין המצרים. ומ"מ אם אפשר טוב שיחכה עד שבת.

ד. **נשים מעוברות** שראו פרי חדש ביום חול והתאוו לו, לבני ספרד: מותרים לאוכלו ולברך עליו שהחיינו. אך אינו לכתחילה, ולבני אשכנז: רבים מחמירים שיאכלו את הפרי חדש ולא יברכו שהחיינו, אך למעשה נראה שאף לבני אשכנז אם הגיע לפני אשה מעוברת פרי חדש והתאוותה לו, יכולה לברך שהחיינו.

ה. **חולים** אף שאין בהם סכנה, מותרים לכתחילה לברך שהחיינו על פרי חדש אף בימות החול.

[ו]. **קטנים** שנזדמן לפניהם פרי חדש, יכולים לברך עליהם שהחיינו בימי בין המצרים, כדי שלא יטעה ולא יברך שהחיינו בשאר הימים.

[ז]. **מי ששכח שאסור לברך שהחיינו בימי בין המצרים**, ובירך בורא פרי העץ על פרי חדש, ולפני שטעם מהפרי נזכר שהוא פרי חדש, מותר לברך שהחיינו ולטעום מהפרי.

[ח]. **ברכת שהחיינו על ראיית חבירו החביב לו ועבר שלושים יום ולא ראוהו** יכול לברך עליו אף בימי בין המצרים, שהחיינו כיון שזהו זמנו.

[ט]. בני אשכנז הנוהגים **לברך שהחיינו בלידת הבת**, יכולים לברך שהחיינו, כיון שאם לא יברכו כעת שהחיינו לא יוכלו אחר כך לברך שהחיינו כיון שמברכים שהחיינו רק בראייה הראשונה.

קניית ולבישת בגדים חדשים

לבישת בגדים שמברכים עליהם שהחיינו - מעיקר הדין מותר ללבוש בגדים חדשים שמברכים עליהם שהחיינו, אך נהגו להחמיר שלא ללבוש בגדים חדשים שמברכים עליהם שהחיינו. **אך בשבת מותר ללבושם ולברך עליהם שהחיינו.** [אף מערב שבת, לאחר שקיבל תוספת שבת, (הגר"ח"ק) ויש חולקים].

קניית בגדים חדשים - אף שלכתחילה ראוי לבעלי החנויות שלא יורידו את המחירים בימים אלו, כדי שיהיו אצלם קונים, והחנויות לא תעמוד ריקה, מ"מ כיון שעושים כן מותר לקנות בגדים חדשים, אף בגדים שמברכים עליהם שהחיינו, ואף בתשעת הימים, כיון שהרי הוא דבר האבד. (הסכמת הפוסקים).

אף מ"מ ישנם כמה אופנים שמותר לקנות, א. **בגדים שאין מברכים עליהם שהחיינו** מותר ללבושם [ויש שנוהגים להחמיר גם בזה]. **ומהם** בגדים שאינם מברכים עליהם שהחיינו, נאמרו גדרים רבים בדברי הפוסקים, ולמעשה כל בגד תלוי בשמחת האדם, אך ישנם בגדים שלכו"ע אין לברך עליהם שהחיינו כיון שאינם חשובים, כגון **חולצה, מכנסיים, חגורה גרביים ובגדים הצמודים לגוף האדם, וכיפה, בגדי שינה**, וכדו', ומותר לכתחילה ללבושם בימי בין המצרים. (עי' משנ"ב ס' תקנ"א סקמ"ה ובשו"ת קנין תורה ח"א ס' קט).

ב. **מותר לכתחילה לקנות משקפיים חדשות**, כיון שאינם עשויות אלא לרפואה.

ג. **אדם שנקרעו מעט נעליו או נקרעו בגדיו** כגון חליפה מותר לקנות נעליים חדשות, ואין להחמיר בזה אף ממידת חסידות. (עי' משנ"ב שם, ושבת קכט ע"א ודף קנב ע"א, ובשו"ת אפקסתא דעניא ס' קעו).

ד. **לתינוקות וילדים קטנים** מותר ללבושם בגדים חדשים לכו"ע כיון שאין חינוך לאבילות.

ה. **מותר לקנות בגדים חדשים על דעת לחדשם לאחר ימי בין המצרים.**

קניית מוצרים שמברכים עליהם ברכת הטוב והמטיב

מותר לקנות רכב או ריהוט או תכשיט וכדו', בימי בין המצרים, כיון שמברכים עליהם ברכת הטוב והמטיב. (עי' שו"ע ס' רכג ס"ב ובשדי חמד בין המצרים ס' ב' ג'). אך לאדם רווק למחמירים לעיל שלא לברך שהחיינו אסורים לקנות דברים שיש בהם שמחה כגון רכב או תכשיט וכדו'. כיון שצריך לברך שהחיינו, **ויש מחמירים** בכל דבר שיש בו שמחה, אף שמברכים עליו הטוב והמטיב כיון שיש להמנע מדברי שמחה בימי בין המצרים. [כן נראה ממש"כ במהרי"ל (הל' ט' באב) כתוב אמר מהר"י סג"ל טוב למנוע מלברך זמן על שום פרי חדש כל בין המצרים כדי למעט שמחה. עכ"ד, ולפי"ז יש להמנע אף מברכת הטוב והמטיב, אמנם ממש"כ בספר חסידים (סימן תת"מ) שאין לברך שהחיינו כיון שאין אפשר לומר שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, נראה שכל החסרון בברכה].

קניית בית ושיפוץ דירה

מותר לכתחילה לקנות דירה או לשכור דירה, או לשפץ את ביתו, (וכל כיוצא בזה, וכן לחפש דירה לקנייה) עד ר"ח אב, ורק מר"ח אב יש למעט מבניין של שמחה. (עי' שו"ע ס' תקנ"א ס"ב ובמג"א שם סק"ז). **וכן מותר לעבור לדירה חדשה או דירה שכורה לכתחילה. ואף בתשעת הימים מותר, [כיון שלא מצינו להמקור בהלכה לאסור], אך יש שנהגו להמנע.**

דיני תספורת בימי בין המצרים

זמן האיסור: **לבני ספרד**: נהגו איסור רק משבוע שחל בו, ורבים נהגו להחמיר מ"ז בתמוז, וכן ע"פ הקבלה יש להמנע מלהסתפר מ"ז בתמוז, ויש שנהגו להחמיר מר"ח אב, **ולבני אשכנז**: נהגו איסור בתספורת מ"ז בתמוז. ואף בני ספרד שלומדים אצל בני אשכנז, ינהגו כמנהג בני אשכנז בתספורת בימי בין המצרים, משום דרך ארץ אל ישב בין העומדים, [ובפרט שאפשר בקלות להסתפר לפני בין המצרים, ולהצטער בצער החורבן].

דיני תספורת אנשים

תספורת הראש והזקן - נהגו שאסור להסתפר ולהתגלח בין שער הראש, (שו"ע ס' תקנ"א ס"ב). ובין שער הזקן. (הסכמת הפוסקים).

גילוח השפם - מותר לספר את השפם המעכב את האכילה, ושאינו מעכב את האכילה אסור לגלח. (עי' שו"ע ס' תקנ"א ומשנ"ב סק"פ).

שער הגוף - כל שער הגוף [וכן בין הגבות או בלחיים או מתחת הגרון] דינו כשערות הראש שאסור לגלח, ובמקום ביזיון יש להתיר.

טיפול לייצר - עשיית טיפולי לייזר או לשעווה, [לגברים במקום שאין בו איסור משום לא ילבש], **אם צריך לגלח לפני או שהלייזר מוריד שערות**, אסור בימי בין המצרים, אך במקום צורך כגון שקבע טיפולי לייזר וכדו' אפשר להקל. **אבל אם עדיין לא גדל כלום**, ואינו צריך לגלח שום שער לפני הטיפול, כיון שאינו אלא מעשה יפוי, ואינו בכלל גילוח, אלא מניעת גידול השער, ואינו בכלל האיסור, [ונתבאר בארוכה בספר שערי יוסף בין המצרים פרק ט"ו].

דיני תספורת נשים בימי בין המצרים

לבני ספרד: מותרות בימי בין המצרים בתספורת בין שער הראש ובין שער כל חלקי הגוף, בין נשואות ובין שאינם נשואות, בין קטנות [אף לצורך יופי] ובין גדולות, וכ"ש טיפולי לייזר וכדו' עד שבוע שחל בו, ומשבוע שחל בו ראוי להחמיר, אך לצורך צניעות או טבילת מצוה או פגישה או מקום צורך יש להתיר. (עי' משנ"ב שם סקע"ט).

לבני אשכנז: א. תספורת הראש אסורה אלא א"כ לצורך צניעות, או במקום טבילת מצוה [מותר אף בערב תשעה באב], או לבעלת בריה, וכן לצורך שידוכין מותר לסדר את השער ולספר מה שצריך, וכן שער הגבות וכדו' עד שבוע שחל בו.

ב. שער הגוף בכלל איסור תספורת, ובמקום צורך מותר, [ויש מקילים שרק שער הראש בכלל איסור תספורת].

ג. שער הרגלים מותר לאשה נשואה במקום צורך שלא תתגנה על בעלה, [ויש מתירים בכל אופן], ויש מחמירים ומתירים רק לצורך טבילה.

ד. שער הגבות מותר אף לצורך יופי, בין לאשה בחורה ובין לאשה נשואה, כיון שאינו נחשב כתספורת, ויש מחמירים לצורך יופי, אבל לצורך מצוה [צניעות/טבילה/פגישה] מתירים.

תספורת קטנים/בר מצוה/חלקאה

אף שמעיקר הדין **קטנים** מותרים בתספורת בימי בין המצרים, [כיון שאין אבילות לקטן] אך נהגו להחמיר, ומ"מ במקום הצורך כגון שהשערות מפריעות לילד מותר. (עי' יו"ד ס' שפ"ד ס"ה ובחכמת אדם כלל קנה ס"ז, ולמעשה הסכמת הפוסקים להחמיר, ורק במקום צורך יש להתיר). **ותספורת בר מצוה**, יש מקילים להסתפר בעודו קטן, [אך כמדו' שפשט המנהג להחמיר בזה]. **וחלקאה**, מותר לעשות חלקאה בימי בין המצרים. והמנהג לחכות לאחר תשעה באב.

תספורת לבעלי ברית/פדין הבן/חתן

תספורת לבעלי הברית - א. בבין המצרים מותר אף לבני אשכנז להסתפר לכתחילה. ואף מי שאינו רגיל להסתפר לפני הברית, מותר להסתפר בימי בין המצרים.

במכה ביד מותר. ה]. יש אומרים שהוא רק בחדר שאין בו מזהזה. ו]. במקום שיש צורך במקום חינוך, יש להקל, ויש מחמירים בכל זה, ושומר פתאים ה'.

הליכה בין חמה לצל - יש לזהר שלא ללכת בן חמה לצל, [דהיינו היינו הליכה על קו בו מסתיים צל ומגיע אור השמש, לאורכו] א]. יש אומרים שהוא רק בין שעה ד' לשעה ט', ב]. שהולך בין חמה לצל, רק בכוונה על קו הנ"ל.

ללכת יחיד - אין ללכת יחידי במקומות שוממים מחוץ לעיר [שלא מצוי שם רכבים] מהשעה הרביעית לשעה התשיעית, אלא אם כ"ה הוא לצורך מצוה. [שו"ע] שם, ובערוך השולחן שם סק"ט]. ובזמנינו יש מקילים בכך כיון ששומר פתאים ה'.

רחיצה בים ובבריכה - בספר הרוקח (הל' י"ז בתמוז) כתב כל רודפיה השיגוה בין המצרים בגימטריא המ"ה כ"א ימים מי"ז בתמוז עד ט' באב ע"ש. ויש שכתבו שמשום כן יש להמנע מרחיצה בנהרות], ולהלכה

א]. מותר ללכת לבריכה ולים [עד ר"ח אב לבני אשכנז, ועד שבוע שחל בו לבני ספרד] שיש שם מציל [במקומות שאינם גבוהים מאוד או שאינם מסוכנים ע"פ ההוראות] כיון שאינו בכלל חשש סכנה, אבל אם אין מציל כגון בנהרות או מעיינות וכדו' שיש בהם חשש סחף אין ללכת מחשש סכנה. [אמנם יש שנהגו להחמיר מחשש סכנה ולא ללכת לים בבין המצרים, ומותר לשבת כנגד הים, לשאוף אויר, ובזה אין איסור לכו"ע].

ב]. יש להזהר במי שיש לו בריכה בחצר או במרפסת וכדו' והילדים הקטנים מתרחצים שם, שצריכים שמירה יתירה שלא להשאירם לבד, במשך כל השנה, ובפרט בימי בין המצרים.

ג]. מותר ללכת בבין המצרים אף אם לא הלך לפני בימי בין המצרים, ומה שיש אומרים שאין ללכת לים אם לא הלך לפני בין המצרים, אין לכך מקור.

טיולים - יש להימנע מללכת לטיולים וכדו' בימי בין המצרים, שיש בהם סכנה, אך דברים שאין בהם סכנה [כגון מחנה קיץ שנהגו בחו"ל] אין איסור. ולכן טיולים שיש בהם אחוזה סכנה כגון צניחה חופשית או סנפלינג או אומגה וכדו' או מסלולים במים ובנהרות או צלילה בעומק הים וכדו' או מסלולים במקומות חמים במדברות או מסלולים ללא מדריך יש להימנע, וכן לחכם ויחכם עוד.

אכילת בשר ושתיית יין והמנעות מתענוגים - יש שנהגו שלא לאכול בשר מי"ז בתמוז, (עי' שו"ע סי' תקנ"א ס"ט). [ויש אנשים שכל ימי בין המצרים לא מכניסים גלילה לביתם, מכיון שאלו ימים של צער ואבילות].

יציאה לנופש משפחתי בבין המצרים - מעיקר הדין מותר, אך אינו ראוי לעשות טיולים בזמן אבילות על החורבן, (הגרא"ל שטיינמן צוק"ל).

חיוב אמירת תיקון חצות בבין המצרים - ראוי לומר תיקון חצות גם לאברכים ובחורי ישיבות, בזמן הצהריים. (עי' שו"ע סי' א' ס"ג, ובמורה באצבע סי' רל, ובמשנ"ב סי' תקנ"א ס"ק קג). ועדיף לעשות תיקון חצות בבין המצרים בלילה ולא ביום בלילה. (עי' בשער הכוונות דף נח ע"ב) **ודיני תיקון חצות נתבאר בארוכה בספר שערי יוסף בין המצרים פרק י"ח.**

ב]. מר"ח אב עד שבוע שחל בו, מותר להסתפר, [ויש מחמירים שמר"ח אב אין להסתפר].

ג]. משבוע שחל בו מותר להסתפר, ורבים נהגו להחמיר עד שבוע שחל בו. ומשום מראית העין אין חשש.

זמן התספורת לבעלי הברית - בעלי הברית שהם אבי הבן והסנדק והמוהל מותרים להסתפר רק ביום המילה, ובמקום הצורך אפשר להסתפר בליל המילה. (ראה בארוכה בשערי יוסף דיני בין המצרים).

תספורת בפדיון הבן - לאבי הבן או הכהן, אין להקל בזה.

תספורת וגילוח לחתן בשבת ימי המשתה - חתן מותר בתספורת וגילוח בכל ימי שבעת המשתה. (הסכמת הפוסקים). אך נהגו להחמיר בזה.

גזירת ציפורנים - מותרת בימי בין המצרים.

דיני נישואין ואירוסין בימי בין המצרים

סעודת תנאים או ווארט - מותר לעשותה בימי בין המצרים, [עד ר"ח אב] אף עם סעודה, [עם לחם], אך אין לעשות ריקודין ומחולות. (עי' משנ"ב סי' תקנ"א סק"טז).

אירוסין בימי בין המצרים

סעודת אירוסין בימי בין המצרים, לבני ספרד: אפשר לעשותה בימי הספירה, אם מביאים תכשיטים לכלה, וטוב לדרוש בה בדברי תורה, אך ימנעו בשמחה בלא מוזיקה [אף מנגן], אלא א"כ יעשו בה סיום מסכת, ולבני אשכנז: כיון שנהגו לסדר את התנאים באירוסין, מותר לעשותה בימי בין המצרים לכתחילה, כיון שהיא כסעודת מצוה עד ר"ח אב, אך אסור לעשות ריקודין ומחולות. (עי' משנ"ב סי' תקנ"א ס"ק ט"ז וסי' רמ"ט סק"ט, ובארוכה בפסקים והלכות ספירת העומר).

נישואין בבין המצרים - מנהג בני אשכנז שלא להנשא מי"ז בתמוז, אך **דעת השו"ע** שמותר להנשא עד ר"ח אב, אך מ"מ בזמנינו נהגו הרבה **מבני ספרד** שלא להנשא מי"ז בתמוז. (עי' סי' תקנ"א ס"ב), [ובן אשכנז שהוזמן לחתונת בני ספרד בימי בין המצרים, יכול להשתתף בחתונה ולרקוד כרגיל, כיון שהיא כסעודת מצוה, (עי' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ל"ב)].

מנהגים שנוהרים בימי בין המצרים

דברים שנוהרים בהם משום קטב מריי - בימי בין המצרים, שולט בשעות הצהריים "קטב מריי" בין השעה הרביעית לתשיעית של היום, בשנה זה הוא בערך שהוא 10.20 עד 4.15. ומשום כן נוהגים בכמה דברים להזהר בהם משום סכנה.

הכאת הבנים והתלמידים - יש להזהר שלא להכות על בנו או תלמידיו בבין המצרים. (שו"ע סו"ס תקנ"א ובמשנ"ב שם ס"ק קג). ומצינו לכך כמה תנאים, א]. יש אומרים שהוא רק בין שעה ד' לשעה ט' ביום, ב]. יש מקילים במכה קטנה, כגון פליק וכדו', ורק במכה גדולה אסור, אך סתימת דברי הפוסקים שאף במכה קטנה יש להזהר, ד]. יש אומרים שכל האיסור ברצועה, אבל

לתרומות להדפסת הגליון ולהצטרפות לרשימת התפוצה הערות והוספות ושאלות בהלכה

058-3233587 או באימייל:

a921434567@gmail.com

הגליון מוקדש

לרפואת הרב שמואל בן שמחה

ולרפואת הילד חננאל בן מיכל בתושח"י

להצלחת אליה בן לימור לאה בכל

הענינים